

Trine Pertou Mach i RÆSONs Kommentatorserie:

Intolerancens Europa: ”Hertil min verden går?”

- 1. De noble og intolerancen**
- 2. Hertil min verden går?**
- 3. Europa – forenet i nationalchauvinisme**

1. De noble og intolerancen

Kan modvilje mod det fremmede gøres til grundværdi i et grænseoverskridende fællesskab?

Statsminister Fogh Rasmussen slog i sin tale ved Folketingets åbning til lyd for et åbent og udadvendt samfund. Danmark skal være åbent for indtryk udefra og føre en aktiv udenrigspolitik, der tager sit udspring i stærk bevidsthed om dansk historie og kultur. Imidlertid lægger regeringen, sammen med socialdemokrater og danske folkepartister, ikke hovedvægten på sund bevidsthed men derimod på: selvdyrkelse. Ikke af den del af danskheden, der favner tolerance, pluralisme, medmenneskelighed, åbenhed, ligeværd, solidaritet, Grundtvig og andelsbevægelser. Nej, snarere dyrkes en nyere del af den såkaldte danskhed – selvtilstrækkelighed, nationalchauvinisme, konformitet, selvhævdelse, bedreviden, intolerance, uvilje mod anderledeshed. Det er såmænd ikke engang særlig dansk, men en del af europæiskheden, som den i disse år præger adskillige EU-lande.

Et folketingsflertal har skabt en retspraksis, der gør det nærmest umuligt at komme ind Danmark. Liberale værdier er begravet, anstændigheden sat skakmat, og Danmark på nippet til at bryde grundlæggende retsstatsprincipper.

Mine unge ører finder det alarmerende, at partier, som i forrige århundrede sloges bravt i nationalstatens dannelses- og demokratiseringsproces, nu sætter hinanden stævne under den gamle eg, når de lufter svinehunden. Samstemmende giver de udtryk for så megen modvilje mod ”den anden”, at det legitimerer en udlændingepolitik i fuld overensstemmelse med Dansk Folkeparti: Partiet, der således blot fuldender de nobles sætninger i mere mundrette og populistiske vendinger. Men det er ansvarsforflygtigelse at formumme Danmark med den begrundelse, at udviklingen skulle være et massivt krav fra folkebrølet. Dén køber jeg ikke. Hvis man fra politisk hold dyrker fordummende intolerance og forsimplede fremstillinger af mennesker, der ikke ligner os, ja så skaber man langsomt men sikkert et samfund der fundamentalt baserer sig på de værdier, som for tiden præger meningsmålingerne.

2. Hertil min verden går?

Nu drages så EU-politikken ind i værdikampen. Danmark skal være i Europa, herfra vores verden går – og til. Grænsen for aktiv udenrigspolitik i en globaliseret verden går ved et stærkt EU-fællesskab - af og for folk, der ligner os. Pudsigt nok bliver regeringens forslag til en omskrivning

af retsforbeholdet beskrevet som skuespil, der alene tjener som bolværk mod EU's angiveligt langt mere liberale udlændingepolitik. Forslaget betyder nemlig i praksis, ifølge statsministeren, at Folketinget fra sag til sag kan sige til eller fra overfor en pågældende EU-regel. Danmark skal selv kunne bestemme over asyl- og indvandringspolitik, men samtidig deltage fuldt ud i EU's overnationale terrorbekæmpelse, harmonisering af politisamarbejde, fælles udleveringsaftaler, arrestordre og anklagemyndighed, harmonisering af strafferet og civilret – alt sammen områder, som inddrages i udkastet til EU-forfatningen.

Jeg er bange for, at man vender det blinde øje til virkeligheden. Forbeholdet overfor deltagelse i EU's retlige samarbejde reduceres til et rent udlændingeforbehold. Det kan man af moralske grunde tage afstand fra, men den principielle konsekvens er, at forbeholdet ophæves. Oven i købet må man forvente, at den sidste bid (udlændingeforbeholdet) ryger ved et regeringsskifte.

En anden afgørende konsekvens er, at man hermed - ved at anvende 'den britiske model' - fratager Folketingets flertal magten over udlændingepolitikken. Modellen betyder nemlig, at forbeholdet kun gælder så længe man ikke nationalt vedtager de samme regler som EU. Vedtager man først de samme regler, deltager man automatisk også i det overnationale samarbejde. Dette princip strider, ifølge juristen Peter Pagh, imod grundlovens §20, der fastslår at suverænitet kun kan afgives "i nærmere bestemt omfang". Med andre ord: området må enten falde under Danmark eller under EU.

Bortset fra juristeriet er den politiske virkelighed også, at modviljen mod udlændinge findes i mange andre EU-lande. Der er ingen grund til at tro, at disse vil fremme en EU-politik, der i sit væsen er forskellig fra den danske:

Det er en myte, at EU's retspolitik skulle være mere liberal og altruistisk orienteret end den Danmark er slået ind på. EU's område "med frihed, sikkerhed og retfærdighed" bygger i al væsentlighed på at regulere langs de ydre grænser og kontrollere, hvor mange der overhovedet får adgang til EU. En fælles EU-retspolitik har til formål at sikre ydre grænser mod flygtningestrømme, illegal indvandring og international kriminalitet.

3. Europa – forenet i nationalchauvinisme

Lidt polemisk kan man hævde, at dagsordenen ikke er, hvad EU-lande i fællesskab kan bidrage med for at øge global sikkerhed, fred og velstand. Derimod er EU et redskab for medlemslandene til at gøre verden bedre indenfor Schengen- og toldmurene. Ambitionen er mere integration, frem for at lade fred og sikkerhed (EU's raison d'être) slippe ud til den omgivende verden. Solidaritet og europæisk samling angår primært etniske europæere.

Hertil kommer at også retssikkerheden har trange kår i EU: EF-domstolen har traditionelt ladet hensynet til fri konkurrence og øget EU-integration have forrang frem for retssikkerhed. Efter 11.9. 2001 stod den på anti-terrorlovgivning, kontrol, overvågning og indskrænkning af grundlæggende rettigheder. Lovgivning, der kompromitterer retsstatens elementære principper.

I bund og grund opløfter EU nationalchauvinisme til euro-ditto, der nu - med en styrket udenrigs- og forsvarspolitisk profil - skal fastholde den hegemoniske orden, som den vestlige del af verden

politisk, økonomisk og kulturelt søger at bevare. Og deri adskiller essensen af den danske regerings ideologi sig ikke fra hverken de øvrige EU-landes eller fra Unionens egen.

Opgøret med retsforbeholdet er derfor ikke så interessant for sit ideologi-politiske indhold som for sit EU-politiske: Danmark skal pinedød være med i projektet om at skabe en EU-forbundsstat. Argumentet lyder at vi skal vise ansvar overfor det danske samfund, det danske fællesskab og EU's ditto. Men kan det kun gøres på én måde: Den fremmedfjendske?

Når man forholder sig kritisk til EU-konstruktionens centralisme, topstyring, lukkethed, manglende demokrati og befolkningsangste ideologi – så hagler det ned med beskyldninger om, at man er ”angst for omverdenen”, ”har nok i sig selv”, ”dyrker danskheden”. Som praktiserende – og ikke kun snakkende - internationalist – undres man såre: Hvem er det, når alt kommer til alt, der er mest modvillig eller bange for ”det fremmede” og ”ikke-europæiske”, for ”ødelæggelsen af kulturarv og identitet” – og ikke mindst: hvem er det, der ikke tør det transnationale demokrati?

En folkeafstemning om ophævelse eller revision af det retlige forbehold handler ikke om, hvilken udlændingepolitik man kunne ønske sig. Den handler om, hvor kompetencen til at vedtage den politik ligger. Om man kan lide Fogh-regeringens udlændingepolitik eller ej er underordnet. Forfatningen tjener alene til at fuldende projekt ”EU-andedam”, som mest af alt synes forenet i modvilje mod påvirkning fra verden udenfor.

Skal et fællesskabs kvalitet ikke måles på, hvordan det behandler sine mindretal og sine afvigere, frem for på, om man fik lov til at udgive et skoleblad i 7.klasse? I så fald venter der hårdt benarbejde før vi kan opnå en mere sober, anstændig og demokratisk forsvarlig politik overfor vores nye medborgere og med-verdensborgere i nød. Til det formål er det nuværende EU ikke det rette redskab.

Trine Pertou Mach er cand.scient.pol. fra Århus Universitet. Hun arbejder som projektleder for WWF Verdensnaturfonden og er talsperson for JuniBevægelsen og en af spidskandidaterne på liste J til EU-parlamentsvalget. Specialist i menneskerettigheder, demokratisering og civilsamfundsudvikling.

1998-2001 ansat som politisk akademisk medarbejder i EU-parlamentet med fokus på EU's institutionelle forhold (åbenhed, integration, komitologi, traktatforhandlinger og regeringskonferencer). 2001-3 ansat på EU-kommissionens delegation i Kairo, Ægypten med ansvar for NGO-bistand, civilsamfund, demokrati og fattigdoms-bekæmpelse; dækkede menneskerettighedssituationen i landet.

Har skrevet en række debatindlæg og bidrag til bøger (bl.a. ”Udfordring Europa”, Forlaget Politisk Revy, 2002; ”Scenarier for europæisk samarbejde. Hvidbog om fire mulige udviklinger af det europæiske samarbejde” (kommer)). Hun er foredragsholder og debattør, og har bl.a. været kommentator Dagen og dagbladet Information.